

VAR REFERANSE
19/1692

DERES REFERANSE

DATO
19.06.2019

Finanstilsynets endelige merknader etter stedlig regnskapsførertilsyn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 1. mars 2019. Finanstilsynet oversendte den 26. april 2019 foreløpige merknader og tilsynsrapport. Selskapets tilsvarende er mottatt i e-post den 7. juni 2019.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet [redacted] og de autoriserte regnskapsførerne [redacted]

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet 163 regnskapsføreroppdrag, med en omsetning i 2017 på ca. kr 6,5 mill. Det er sju ansatte i selskapet, hvorav to har autorisasjon som regnskapsfører.

Bakgrunnen for tilsynet var en innrapportering fra en av selskapets tidligere oppdragsgivere. Finanstilsynet ba forut for tilsynet om en redegjørelse fra regnskapsførerselskapet for de innrapporterte forhold. Innrapporteringen og redegjørelsen ble gjennomgått under tilsynet uten at Finanstilsynet fant grunnlag for å gå videre med saken.

Formålet med tilsynet var å vurdere om selskapet hadde etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i samsvar med regnskapsførerlovgivningen, herunder god regnskapsførings-skikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag ble det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning kontrollert. Regnskapsførere har en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Alle regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll. Finanstilsynets tilsyn dekker derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset den konkrete virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd i samsvar med forskriftens krav. Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

1. Forhold i regnskapsførerselskapet

1.1 IKT-sikkerhet i selskapet

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 2.8.5 at regnskapsfører-virksomheten skal sørge for betryggende sikring av program- og maskinvare mot urettmessig tilgang, endring, sletting, tap og ødeleggelse av data. Det skal gjennomføres tiltak som gir betryggende sikring av integritet, tilgjengelighet og konfidensialitet knyttet til lagrede data. Virksomheten skal videre ha en oppdatert og testet beredskapsplan for å kunne håndtere vesentlige driftsavbrudd knyttet til program- og maskinvare.

Det fremkom under tilsynet at selskapets server ved to anledninger i 2018 ble rammet av skadelig virus. Konsekvensene av dette var at tilganger ble sperret og en stor del av regnskapsførerselskapets oppdragsdokumentasjon ble utilgjengelig for virksomheten. Under tilsynet ble det avdekket følgende mangler med bakgrunn i hendelsene:

- Manglende risikobaserte kundetiltak av oppdragsgiverne, jf. pkt. 1.2 og 3.2.1-3.2.3 i tilsynsrapporten
- Manglende overordnet kontroll på oppdragsnivå, herunder gjennomgang av kundens interne rutiner og fremdriftsskjema, jf. pkt. 2.1 og 3.2.1-3.2.3 i tilsynsrapporten
- Manglende kvalitetskontroll av medarbeidere, jf. pkt. 2.2 og 3.2.1-3.2.3 i tilsynsrapporten.

Det ble orientert om at regnskapsførerselskapet etter hendelsene hadde inngått avtale med [redacted] og at IKT-sikkerhet ivaretas gjennom dette samarbeidet. Det er i tilsvaret bekreftet at regnskapsførerselskapet til enhver tid har tilgang til egne data. Finanstilsynet legger opplysningene til grunn og forutsetter at regnskapsførerselskapet nå har sørget for betryggende sikring av virksomhetens datamateriale.

1.2 Gjennomføring av hvitvaskingsregelverket

Ny hvitvaskingslov ble gjort gjeldende fra 15. oktober 2018. Regnskapsførerselskapet hadde på tilsynstidspunktet ikke oppdatert sine rutiner slik at kravene i den nye hvitvaskingsloven er oppfylt. De rutinene som var utarbeidet var etter de krav som følger av tidligere hvitvaskingslov av 6. mars 2009.

Som det fremgår av tilsynsrapporten og pkt. 1.1 over forelå det ikke dokumentasjon som viste at det var gjennomført risikobaserte kundetiltak av oppdragsgiverne, jf. hvitvaskingsloven §§ 10-20, og at det skjer en løpende oppfølging av kundeforholdene, jf. hvitvaskingsloven § 24. Det var heller ikke utarbeidet en virksomhetsinnrettet risikovurdering knyttet til egen virksomhet, jf. hvitvaskingsloven § 7.

Det følger videre av hvitvaskingsloven § 8 at rapporteringspliktige skal ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Rutinene skal dokumenteres og være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal i tillegg utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene og påse at de etterleves.

Det er anført i tilsvaret at selskapet har hatt en gjennomgang av ny lovgivning og at en nyopprettet kvalitetsgruppe i morselskapet skal bistå med informasjon om regelverket og kontroll av selskapet. Det anføres i tilsvaret at "vi antar at de kommer innom i løpet av høsten 2019 (...)". Videre er det vedlagt tilsvaret et referat fra gjennomgangen av ny hvitvaskingslov datert 6. juni 2019. Referatet

inneholder oversikt over hvem som var til stede og stikkord om hva som ble gjennomgått i møtet. Det fremgår ikke av tilsvaret at det faktisk er utarbeidet en virksomhetsinnrettet risikovurdering knyttet til egen virksomhet eller oppdaterte rutinebeskrivelser som sikrer at kravene som stilles i ny hvitvaskingslovgivning blir oppfylt.

Ny hvitvaskingslovgivning trådte i kraft i oktober 2018. Finanstilsynet viser til hvitvaskingsloven § 4 andre ledd bokstav b, hvor det fremgår at autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper er underlagt lovverket. Regnskapsførerselskapet og de autoriserte regnskapsførerne har med dette et selvstendig ansvar for å påse at hvitvaskingslovens bestemmelser etterleves. Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er kjent med pliktene etter hvitvaskingslovgivningen, og forstår viktigheten av å oppfylle disse. Finanstilsynet forutsetter at selskapet umiddelbart innfører rutiner slik at hvitvaskingsregelverket fullt ut blir etterlevd. Finanstilsynet ber om at virksomhetsinnrettet risikovurdering og oppdaterte rutinebeskrivelser oversendes innen 20. august 2019.

1.3 Risikostyring og internkontroll

Det følger av risikostyringsforskriften at autoriserte regnskapsførerselskaper skal ha hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Forskriften pålegger selskapet løpende å vurdere hvilke vesentlige risikoer som er knyttet til virksomheten, og å gjennomføre nødvendige tiltak for å få risikoene ned på et akseptabelt nivå, jf. § 6, jf. § 8. Det skal minst en gang årlig foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder, og det skal foretas en systematisk gjennomgang av om selskapets risikostyring og internkontroll er tilstrekkelig til å håndtere selskapets identifiserte risikoer på en forsvarlig måte, jf. §§ 7 og 8. Etter forskriften § 10 skal styret sørge for at selskapets valgte revisor avgir en uavhengig bekreftelse til selskapet om at pålagte vurderinger er foretatt og dokumentert.

Finanstilsynet mottok i forkant av tilsynet dokumentasjon som viste at det var foretatt en vurdering av selskapets risikostyring og internkontroll for regnskapsåret 2018. Risikovurderingen var dokumentert i notatet «*Kvalitetssikringssystem for* [redacted] datert 7. januar 2019. Gjennomgang av selskapets virksomhetskritiske områder, herunder IKT, var utarbeidet. Risikostyringsdokumentene var formelt behandlet i selskapets styre.

Ved gjennomgang av selskapets virksomhetskritiske områder var selskapets sårbarhetssituasjon med få autoriserte regnskapsførere ikke angitt som en risiko. Konsekvenser for selskapets autorisasjon dersom selskapet f. eks. skulle komme i en vanskelig økonomisk situasjon, var heller ikke nevnt som en risiko.

Finanstilsynet ba i foreløpige merknader om at selskapet foretok en vurdering av om selskapets virksomhetskritiske områder burde revideres. Som vedlegg til tilsvaret er det sendt inn en oppdatert vurdering datert 6. juni 2019. Finanstilsynet tar vurderingen til etterretning, men merker seg at sannsynligheten for risikoen om at selskapet ikke oppfyller kravene til hvitvaskingsloven er satt til lav og at tiltak ikke skal iverksettes. Finanstilsynet kan ikke se at denne vurderingen er i samsvar med de faktiske forhold, jf. pkt. 1.2 over.

2 Regnskapsførerselskapets rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tidligere tilsendte tilsynsrapport beskrives selskapets organisering, rutineopplegg, interne kontroller og Finanstilsynets kontroll av enkeltoppdrag. Kravene i regnskapsførerloven, regnskapsførersforskriften og annen relevant lovgivning ligger til grunn for kontrollene. Den rettslige standarden "god regnskapsføringsskikk" i regnskapsførerloven § 2 andre ledd utfylles av standarder utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet.

2.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå

Finanstilsynet viser til regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.1 om kravet til overordnet intern kontroll på oppdragsnivå, hvor oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere at følgende er gjort for hver oppdragsgiver:

- at oppdragsavtalen er á jour
- at fullmakter er skriftlig dokumentert og á jour
- at det foreligger en oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale som er á jour
- at vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert
- at avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende
- at handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.8.4
- at rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov
- at fremdriftsoversikt er á jour
- at oppdragsdokumentasjon er á jour

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.4 at kontrollen skal dokumenteres som del av regnskapsførers oppdragsdokumentasjon.

Det kunne under tilsynet ikke fremlegges dokumentasjon på at det i regnskapsførerselskapet var rutiner for hvordan overordnet kontroll systematisk skulle gjennomføres og dokumenteres. Det ble anført at flere av kontrollpunktene gjennomføres, men at det ikke blir utarbeidet en samlet oversikt som dokumenterer at kravet i god regnskapsføringsskikk er oppfylt. Det ble i tillegg avdekket at selskapets dokumentasjon av vurdering av kundens interne rutiner, samt fremdriftsoversikt ikke kunne fremlegges under tilsynet, jf. pkt. 1.1 over.

Det er anført i selskapets tilsvaret at oppdragsstyringssystemet blir brukt til å planlegge og arkivere overordnet kontroll på oppdragsnivå. Det er som vedlegg til tilsvaret lagt ved kontrollskjemaer som viser selskapets rutine for å gjennomføre kontrollen. Finanstilsynet tar tilsvaret til etterretning. Det legges til grunn at selskapet har iverksatt rutiner som sikrer at kravene i god regnskapsføringsskikk blir ivarettatt på disse områdene.

2.2 Kvalitetskontroll av medarbeidere som ikke er autorisert

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført for å øke og sikre kvaliteten på regnskapene og rapportene som blir levert til oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapet, herunder offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet. Dersom arbeid som utføres av ikke autoriserte medarbeidere ikke blir kvalitetssikret av oppdragsansvarlig eller annen

autorisert regnskapsfører, vil forholdet måtte anses som en overtredelse av regnskapsførerloven § 1, som fastslår at det bare er autoriserte regnskapsførere som kan føre regnskap for andre i næring.

Kvalitetskontrollen av det arbeidet som medarbeidere uten autorisasjon som regnskapsfører utfører, skal gi tilstrekkelig sikkerhet for at arbeidet utføres på en forsvarlig måte. Omfanget av kontrollen vil kunne variere basert på en dokumentert vurdering av medarbeidernes kompetanse, jf. GRFS pkt. 7.2. Gjennomført kvalitetskontroll skal dokumenteres som en del av oppdragsdokumentasjonen, herunder avdekkede feil og mangler, jf. GRFS pkt. 7.4. Feil og mangler som avdekkes ved kvalitetskontroll skal korrigeres så snart som mulig og gjennomført korreksjon skal dokumenteres, jf. GRFS 7.3. Manglende kvalitetskontroll er et brudd på regnskapsførerloven § 2 andre ledd.

Selskapet har utarbeidet skriftlige rutiner for intern kvalitetskontroll av arbeid utført av medarbeidere uten autorisasjon som regnskapsfører. Det fremgikk imidlertid ikke klart hva som faktisk blir kontrollert i hvert tilfelle. I tillegg ble det ved gjennomgang av to av de tre enkeltoppdragene avdekket at dokumentasjonen på utført kvalitetskontroll for 2017 ikke kunne fremlegges, jf. pkt. 1.1 over.

Det er anført i selskapets tilsvarende at det er tatt i bruk nye kontrollskjema for å ivareta kvalitetskontrollen av medarbeidere uten autorisasjon som regnskapsfører. Skjemaene angir hva som kontrolleres, hva som er resultatet av gjennomgangen og at ev. feil og mangler som blir avdekket ved kontrollen blir påsett rettet opp. Det er som vedlegg til tilsvaret lagt ved kontrollskjemaer som viser selskapets rutine for å gjennomføre kontrollen. Finanstilsynet tar tilsvaret til etterretning. Det legges til grunn at selskapet har iverksatt rutiner som sikrer at kravene i god regnskapsføringsskikk blir ivaretatt også på dette området.

3 Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at regnskapsførerselskapet har iverksatt rutiner på de fleste områder i samsvar med de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, men det ble også avdekket mangler. Finanstilsynet finner imidlertid å ta selskapets tilsvarende til etterretning og legger til grunn at regnskapsførerselskapet har gått gjennom sine rutiner på de fleste områder og brakt forholdene i orden. Finanstilsynet skal imidlertid ha oversendt dokumentasjon som nevnt i pkt. 1.2 før tilsynssaken endelig avsluttes.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Wenche Falch-Hennum
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.